

28 Νοεμβρίου, 1995,

[ΚΟΥΡΡΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΑΡΙΣΤΟΣ ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥ-
ΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΠΟΒΙΩΣΑΝΤΑ ΑΝΔΡΕΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ,

Εφεσείων,

v.

ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥ,

Εφεσίβλητου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 9088).

-
- Αυτοκινητικό ατύχημα — Σύγκρουση μοτοσυκλέτας και αυτοκινήτου σε διασταύρωση δρόμων — Παράλειψη του οδηγού του αυτοκινήτου να σταματήσει σε Αλτ — Στροφή της προσοχής του μοτοσυκλετιστή στο δρόμο μπροστά του, παρόλο ότι είδε το αυτοκίνητο όταν ήταν σε απόσταση 15-20 μέτρων από το Αλτ — Ευθύνη, καταμερίστηκε από το πρωτόδικο Δικαστήριο 80% στον οδηγό του αυτοκινήτου που δε σταμάτησε στο Αλτ και 20% στον οδηγό της μοτοσυκλέτας που δεν τον πρόσεξε — Ανατράπηκε κατ' έφεση, αποφασίστηκε ότι ο οδηγός του αυτοκινήτου ήταν αποκλειστικά υπεύθυνος για το ατύχημα. 5
- Γενικές αποζημιώσεις — Σωματικές βλάβες σε τραπεζοκόμο ηλικίας 31 ετών κατά το ατύχημα — Συντριπτικό κάταγμα του άνω τριμορίου της κνήμης ενδοαρθρικών, στο αριστερό πόδι με ανάπτυξη οστεοαρθρίτιδας — Επιδικάστηκαν £9.000 γενικές αποζημιώσεις για πόνο, ταλαιπωρία και στέρηση απολαύσεων της ζωής που επικυρώθηκαν κατ' έφεση. 10
- Ειδικές αποζημιώσεις — Υπολογισμός ειδικών αποζημιώσεων μέχρι την ημέρα της απόφασης — Αφαίρεση από το απωλεσθέν εισόδημα κατά την ανάρρωση, του φόρου εισοδήματος, της έκτακτης εισφοράς, της έκτακτης εισφοράς για την άμυνα και της εισφοράς Κοινωνικών Ασφαλίσεων. 15
- Πολλαπλασιαστής — Τραπεζοκόμος ηλικίας 31 ετών κατά το ατύχημα — Απώλεια μελλοντικών απολαβών £200 τον μήνα λόγω τραυματιών του σε αυτοκινητικό ατύχημα — Πολλαπλασιαστής, υπολογί- 25

στηκε σε οκτώ χρόνια από το πρωτόδικο Δικαστήριο και επικυρώθηκε κατ' έφεση.

5 Απώλεια μελλοντικών απολαβών — Αφαίρεση από το σύνολο των μηνιαίων απολαβών, του εισοδήματος από πιθανή καθιστική απασχόληση — Καθήκον του πρωτόδικου Δικαστηρίου να αφαιρέσει από το ύψος των μελλοντικών μηνιαίων απολαβών, των υποχρεώσεων σε φόρο εισοδήματος, έκτακτη εισφορά, έκτακτη εισφορά για την άμυνα και εισφορές Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

10 Η μοτοσυκλέττα του εφεσίβλητου-ενάγοντα, τραπέζοκόμου, ηλικίας 31 ετών κατά το ατύχημα, συγκρούστηκε με το αυτοκίνητο του εφεσείοντα-εναγομένου σε διασταύρωση κυρίου με δευτερεύοντα δρόμο. Ο εφεσίβλητος-ενάγων εκινείτο με την μοτοσυκλέττα του στον κύριο δρόμο. Είδε το αυτοκίνητο του εφεσείοντα-εναγομένου να κινείται προς τη διασταύρωση ενώ τούτο ήταν σε απόσταση 15-20 μέτρα από το άλτ με μικρή ταχύτητα και σχημάτισε την εντύπωση ότι θα σταματούσε. Εν τω μεταξύ έστρεψε την προσοχή του στο δρόμο μπροστά του, προσέχοντας και την άλλη τροχαία κίνηση.

20 Η παράλειψη του εφεσείοντα-εναγομένου να σταματήσει στο άλτ ήταν η αιτία της σύγκρουσης, από την οποία ο εφεσίβλητος-ενάγων έπαθε σοβαρές σωματικές βλάβες, κυρίως στο αριστερό πόδι.

25 Το πρωτόδικο Δικαστήριο, καταμέρισε την ευθύνη κατά 80% στον εφεσείοντα-εναγόμενο και 20% στον εφεσίβλητο-ενάγοντα και εξέδωσε απόφαση υπέρ του εφεσίβλητου για £65.708.- αποζημιώσεις, πλέον τόκο και έξοδα.

30 Με έφεσή του, ο εφεσειών-εναγόμενος πρόσβαλε τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου αναφορικά με τα τραύματα που υπέστη ο εφεσίβλητος-ενάγων, τις συνέπειές τους και το ύψος των αποζημιώσεων καθώς και σειρά ευρημάτων αξιοπιστίας των μαρτύρων του εφεσιβλήτου-ενάγοντα.

35 Με αντέφεση, ο εφεσίβλητος-ενάγων πρόσβαλε το εύρημα του Δικαστηρίου για συντρέχουσα αμέλεια από μέρους του σαν λανθασμένο, καθώς και το εύρημα ότι το μηνιαίο ποσό των χαμένων απολαβών του ήταν £400.- και εισηγήθηκε ότι ανερχόταν τις £620.- μηνιαίως. Πρόσβαλε επίσης το εύρημα, ότι το επάγγελμα του barman στα πλοία δεν ήταν το κύριο επάγγελμά του και ότι ο πολλαπλασιασστής των οκτώ ετών ήταν χαμηλός, λαμβανομένης υπόψη της ηλικίας του.

Αποφασίστηκε, ότι:

- (1) Ο εφεσίβλητος, δεν είχε ευθύνη για το ατύχημα. Υπό τις περιστάσεις, δεν ήταν λογικά προβλεπτό ότι ο εφεσείων δεν θα σταματούσε στο άλτ. Η απόσταση που τους χώριζε ήταν μικρή και ο εφεσίβλητος είχε καθήκον να προσέχει και την άλλη τροχαία κίνηση στο δρόμο και έτσι ήταν δικαιολογημένος να μη δει τον εφεσείοντα να εισέρχεται στον κύριο δρόμο χωρίς να σταματήσει και να μη λάβει μέτρα προς αποτροπή της σύγκρουσης. Ο εφεσείων ήταν ο αποκλειστικός υπεύθυνος για το ατύχημα. 5 10
- (2) Τα ευρήματα που αφορούσαν τη φύση και έκταση των τραυματιών του εφεσίβλητου ήταν ορθά.
- (3) Το εύρημα του πρωτόδικου Δικαστηρίου, ότι οι απολαβές του εφεσίβλητου ανέρχονταν στις £800.- το μήνα ήταν ορθό, αλλά ο υπολογισμός του καθαρού εισοδήματος που απώλεσε ήταν λανθασμένος, διότι το Δικαστήριο έπρεπε να προβεί το ίδιο σε υπολογισμό, όχι κατ' ανάγκη ακριβή, με βάση τους σχετικούς νόμους και να αφαιρέσει τον φόρο εισοδήματος, έκτακτη εισφορά, έκτακτη εισφορά για την άμυνα και εισφορές κοινωνικών ασφαλίσεων. 15 20
- (4) Το καθαρό μηνιαίο εισόδημα του εφεσίβλητου ήταν £500.-, καθ' όσον το ποσό το £300.- το μήνα θα έπρεπε να αφαιρεθεί από τις μηνιαίες απολαβές του που ήταν £800.- για τις φορολογικές υποχρεώσεις του. 25
- (5) Η εργασία του εφεσίβλητου στα πλοία ήταν εποχιακή και τα έσοδά του από αυτή δεν ήταν δυνατό να συνυπολογιστούν κατά τον προσδιορισμό των απολαβών του. 30
- (6) Το εύρημα του Δικαστηρίου, ότι ο εφεσίβλητος θα μπορούσε να εξασφαλίσει καθιστική εργασία με μισθό £300.- τον μήνα, μετά τη λήξη της αναρρωτικής του άδειας, αφού δεν μπορούσε πια να ασκήσει το επάγγελμα του τραπεζοκόμου και ότι δεν έκαμε όλες τις λογικές προσπάθειες για εξεύρεση τέτοιας απασχόλησης, ήταν ορθό. 35
- (7) Ο πολλαπλασιαστής των 8 ετών, που αποφάσισε το πρωτόδικο Δικαστήριο για υπολογισμό της απώλειας των μελλοντικών απολαβών του εφεσίβλητου και αμφισβήτησε με αντέφεσή του ο εφεσίβλητος, ήταν ορθός. 40
- (8) Το ποσό των £9.000 που επιδίδασε στον εφεσίβλητο το πρωτόδι-

κο Δικαστήριο για γενικές αποζημιώσεις, ήταν ορθό, λαμβανομένων υπόψη της έκτασης των τραυμάτων και των συνεπειών τους.

5 Έφεση και αντέφεση έγιναν μερικώς αποδεκτές με διαταγή έκαστος των διαδίκων να καταβάλει τα έξοδά του και η πρωτόδικη απόφαση να τροποποιηθεί ανάλογα.

10 Αναφερόμενες υποθέσεις:

British Transport Commission v. Gourley [1995] 3 All E.R. 796,

Calvert v. Wainwright [1947] 1 K.B. 526,

15

Papadopoulos v. Pericleous (1980) 1 C.L.R. 576,

Kykon Ltd v. Demetriou (1982) 1 C.L.R. 453,

20

Tavelis v. Evangelou and Another (1984) 1 C.L.R. 460,

Ιωαννίδου ν. Γιάννη (1990) 1 Α.Α.Δ. 213,

Βλάχιος ν. Αντανίου (1990) 1 Α.Α.Δ. 815,

25

Droushiotis and Another v. Xenii and Others (1976) 1 C.L.R. 161,

Karikatou v. Soteriou and Another (1979) 1 C.L.R. 150,

30

Parmaxis v. Katsiol (1985) 1 C.L.R. 633,

Charalambous and Another v. Kasapis and Another (1988) 1 C.L.R. 25.

Έφεση.

35

Έφεση από τον εναγόμενο 1 κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Φωτίου, Α.Ε.Δ.) ημερομηνίας 25 Νοεμβρίου, 1993 (Αρ. Αγ. 10844/87) με την οποία επιμερίστηκε σ' αυτόν ποσοστό ευθύνης 80% για τροχαίο δυστύχημα και διατάχθηκε να καταβάλει αποζημιώσεις στον ενάγοντα για σωματικές βλάβες που του προξένησε.

40

Χρ. Κληρίδης, για τον Εφεσεύοντα.

Στ. Ερωτοκρίτου, για τον Εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ.: Την ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Χρυσοστομής. 5

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, Δ.: Την 1.9.87 ο εφεσείων ενεπλάκη σε οδικό ατύχημα και υπέστη σωματικές βλάβες και άλλες ζημιές. Το ατύχημα επεσυνέβη παρά τη διασταύρωση της οδού Ρηγαίνης με την οδό προς την πλατεία Ηλείου στη Λευκωσία, όταν συγκρούστηκαν η μοτοσυκλέττα του εφεσίβλητου-ενάγοντα με αρ. εγγραφής QU334, με το αυτοκίνητο με αρ. εγγραφής FF758, που οδηγούσε ο εφεσείων-εναγόμενος 1. Ο εφεσίβλητος οδηγούσε τη μοτοσυκλέττα του κατά μήκος της οδού προς την πλατεία Ηλείου, που είναι κύριος δρόμος και ο εφεσείων οδηγούσε το αυτοκίνητο κατά μήκος της οδού Ρηγαίνης. Παρά τη συμβολή με τον κύριο δρόμο, ο εφεσείων παράλειψε να σταματήσει στο σημείο Αλτ και επεσυνέβη η σύγκρουση των δύο οχημάτων. 10
15

Μετά από ακροαματική διαδικασία το πρωτόδικο Δικαστήριο προέβη σε καταμερισμό της ευθύνης και κατέληξε στο εύρημα ότι ο εφεσείων ευθύνεται για το ατύχημα κατά 80% και ο εφεσίβλητος κατά 20%. Τελικά εξέδωσε την απόφασή του υπέρ του εφεσίβλητου και εναντίον του εφεσείοντα για το συνολικό ποσό των £65.708.- αποζημιώσεις, πλέον τόκοι και έξοδα. Η αγωγή εναντίον του εναγομένου 2 απορριφθηκε χωρίς καμιά διαταγή για έξοδα. 20
25

Ο εφεσείων με την έφεσή του προσβάλλει τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου που αφορούν την έκταση και τις συνέπειες των τραυμάτων που υπέστη ο εφεσίβλητος και κατ' επέκταση το ύψος των αποζημιώσεων. Επίσης με σειρά λόγων προσβάλλονται ευρήματα αξιοπιστίας των μαρτύρων του Εφεσίβλητου και η αξιολόγηση της μαρτυρίας όπως έγινε από το πρωτόδικο Δικαστήριο. 30

Ο εφεσίβλητος με την αντέφεσή του προσβάλλει το εύρημα του Δικαστηρίου για συντρέχουσα αμέλεια από μέρους του σαν λανθασμένο. Επίσης προσβάλλει σαν λανθασμένο το εύρημα ότι το μηνιαίο ποσό των χαμένων απολαβών του ανέρχεται στο ποσό των £400, ενώ τούτο γίνεται εισήγηση ότι ανέρχεται στο ποσό των £620 μηνιαίως. Επίσης είναι η θέση του εφεσίβλητου ότι το επάγγελμά του ήτο πρωτίστως αυτό του βαρμπα στα πλοία και ότι σε αυτό το εύρημα έπρεπε να καταλήξει το πρωτόδικο Δικαστήριο και τέλος ότι ο πολλαπλασιαστής των οκτώ ετών είναι 40

χαμηλός, έχοντας υπόψη την ηλικία του εφεσίβλητου και τη νομολογία. Ο λόγος που αφορούσε την ανεπάρκεια των γενικών αποζημιώσεων εκ £9.000 που επιδικάστηκαν, αποσύρθηκε.

- 5 Θα ασχοληθούμε πρώτα με το λόγο Α της αντέφευξης που αφορά την καθορισθείσα αναλογία ευθύνης του εφεσεύοντα σε 80% και του εφεσίβλητου σε 20%.

- 10 Για το θέμα αυτό το πρωτόδικο Δικαστήριο ανέφερε τα ακόλουθα στη σελ. 286 των πρακτικών:

“Για σκοπούς απόφασης του σημείου αυτού έλαβα υπόψη τα δύο κριτήρια, (α) της αιτίας του δυστυχήματος (causation) και (β) το αξιόμιμπτο (blameworthiness) κάθε οδηγού τα οποία πρέπει να έχει υπόψη του το Δικαστήριο όταν εξετάζει το θέμα αυτό. (Βλέπε μεταξύ άλλων *Παπαδόπουλος ν. Περικλέους* (1980) 1 C.L.R. 576 σελ. 580, *Kykon Ltd ν. Demetriou* (1982) 1 C.L.R. 453 σελ. 458, *Tavelis ν. Evangelou and Another* (1984) 1 C.L.R. 460 σελ. 463, *Παρμαξή ν. Κατσιόλ* (1985) 1 C.L.R. 633 σελ. 640, *Χρυσόστομος Χαραλάμπους και Άλλος ν. Μιχαήλ Κασάπης και Άλλος* (1988) 1 C.L.R. 25). Τελικά κατέληξα στην απόφαση ότι και ο Ενάγων πρέπει να φέρει ένα μικρό μέρος της ευθύνης για το δυστύχημα για το λόγο ότι σύμφωνα με τη δική του μαρτυρία ενώ είδε το αυτοκίνητο του Εναγομένου να έρχεται από τα αριστερά του και να είναι 15 ως 20 μέτρα μακριά από το μέρος που έγινε η σύγκρουση δεν το ξαναείδε μέχρι την στιγμή που γινόταν η σύγκρουση, για τον λόγο, όπως εξήγησε, ότι δεν ξανακοίταξε αριστερά του αλλά κοίταζε συνέχεια μπροστά του ελέγχοντας το δρόμο για τυχόν πεζούς. Η ενέργεια του Ενάγοντα να ελέγχει τον δρόμο για τυχόν πεζούς σίγουρα είναι λογική ενέργεια αλλά δεν νομίζω ότι έπρεπε να αγνοήσει εντελώς το αυτοκίνητο του Εναγομένου 1 που ερχόταν από τα αριστερά του και να το πάρει δεδομένο ότι θα σταματούσε. Η πιθανότητα να μην συμμορφώνετο ο Εναγόμενος 1 με το Αλτ ήταν λογικά προβλεπτή και αν κοίταζε ξανά προς την πλευρά που ερχόταν ο Εναγόμενος 1 πιθανό να μπορούσε και ο ίδιος ο Ενάγων να πάρει κάποια μέτρα για αποφυγή της σύγκρουσης ιδιαίτερα αν λάβουμε υπόψη ότι το αυτοκίνητο του Εναγομένου 1 προχώρησε αρκετά μέσα στον κύριο δρόμο.”

- 40 Για τον καταμερισμό της ευθύνης υπάρχει πλούσια νομολογία. Θα αναφερθούμε μόνο σε δύο αποφάσεις, στις οποίες αναφέρθηκε και το πρωτόδικο Δικαστήριο, που είναι πολύ καθοδηγητικές. Στην υπόθεση *Ιωαννίδου ν. Γιάννη* (1990) 1 Α.Α.Δ. 213,

αναφέρθηκαν τα ακόλουθα:

“... οι οδηγοί οχημάτων που κατευθύνονται κατά μήκος της κύριας οδού έχουν προτεραιότητα και εύλογα μπορεί να αναμένουν ότι οι οδηγοί αυτοκινήτων που προσεγγίζουν την κύρια οδό δεν θα παρεμβάλουν εμπόδια στην πορεία τους. Κάθε παρέμβαση στο δικαίωμα αυτό συνιστά παράβαση του καθήκοντος επιμέλειας που επιβαρύνει τους οδηγούς που προσεγγίζουν την κύρια οδική αρτηρία από τις παρόδους.”

5

Επίσης στην *Βλάσιος ν. Αντωνίου* (1990) 1 Α.Α.Δ. 815, ειπώθηκαν τα εξής:

10

“Είναι γεγονός ότι ένας που οδηγά στον κύριο δρόμο δεν δικαιούται να το πάρει ως δεδομένο ότι μιά και έχει προτεραιότητα πρέπει να αγνοήσει κάθε άλλο κίνδυνο που μπορεί να προέλθει από μιά πάροδο όταν ένας οδηγός τέτοιος πρέπει να προβλέψει την πιθανότητα ότι ο κίνδυνος είναι εύλογα φανερός. Αν όμως ο κίνδυνος είναι μιά απλή πιθανότητα δεν υπάρχει αμέλεια εάν δεν επήρε εξαιρετικές προφυλάξεις. (Βλ. *Droushiotis and Another ν. Xeni and Others* (1976) 1 C.L.R. 161 και *Karikatou ν. Soteriou and Another* (1979) 1 C.L.R. 150).”

15

20

Με βάση τα γεγονότα της υπό κρίση υπόθεσης και τη νομολογία, έχουμε τη γνώμη πως ο καταμερισμός της ευθύνης όπως καθορίστηκε από το πρωτόδικο Δικαστήριο, είναι εσφαλμένος. Ο εφεσείων πλησίαζε το σημείο Αλτ με χαμηλή ταχύτητα και ορθά δημιούργησε την εντύπωση στον εφεσίβλητο όταν ήταν 15-20 μέτρα μακριά από το Αλτ, ότι επρόκειτο να σταματήσει. Υπό τις περιστάσεις, δεν ήταν λογικά προβλεπτό από τον εφεσίβλητο ότι ο εφεσείων δεν θα σταματούσε στο Αλτ. Η απόσταση που τους χώριζε ήταν μικρή και ο εφεσίβλητος είχε καθήκο να προσέχει και την άλλη τροχαία κίνηση στο δρόμο και έτσι ήταν δικαιολογημένος να μη δει τον εφεσείοντα να εισέρχεται στον κύριο δρόμο χωρίς να σταματήσει και να μη λάβει μέτρα προς αποτροπή της σύγκρουσης.

25

30

35

Καταλήγουμε ότι ο εφεσείων ήταν ο αποκλειστικός υπεύθυνος για το δυστύχημα και το προαναφερόμενο εύρημα του πρωτόδικου Δικαστηρίου ανατρέπεται.

40

Θα ασχοληθούμε τώρα με τους λόγους της έφεσης και της αντέφεσης που αφορούν τις αποζημιώσεις που επιδικάστηκαν

προς όφελος του εφεσίβλητου.

5 Σύμφωνα με τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου, ο εφεσίβλητος υπέστη τις σωματικές βλάβες που διατυπώνονται από το θεράποντα ιατρό Στέλιο Γεωργίου, Μ.Ε.2, ο οποίος είναι ο πρώτος που εξέτασε τον εφεσίβλητο αμέσως μετά το δυστύχημα, όπως αυτές διατυπώνονται στα ιατρικά πιστοποιητικά, τεκμήρια 7 και 8, το περιεχόμενο των οποίων έχει ως ακολούθως:

10 Τεκμήριο 7:

4 Οκτωβρίου 1988

ΙΑΤΡΙΚΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ

15

Θέμα: Ανδρέας Πέτρου, ετών 31
κάτοικος Παλλουριώτισσας

20

Ο ανωτέρω ασθενής ετραυματίστηκε σε τροχαίον δυστύχημα την 1.9.87. Μεταφέρθηκε στο Τμήμα Πρώτων Βοηθειών του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, όπου εξετάστηκε κλινικώς και ακτινογραφικώς. Κατά την εξέτασιν διαπιστώθησαν τα κάτωθι:

25

Κατάγμα συντριπτικόν του άνω τριμορίου της κνήμης ενδοαρθρικών αριστερά.

Θεραπεία και Πορεία Ασθενούς:

30

1. Εισήχθη στον Ορθοπεδικόν Θάλαμον του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας.

35

2. Υπό γενικήν αναισθησίαν εγένετο εκκενωτική παρακέντηση του γόνατος,

3. προσπάθεια ανατάξεως του κατάγματος,

40

4. και ακινητοποίηση εντός γυψίνου μηροκνημικού κυλινδρικού επιδέσμου.

5. Την 4.4.87 υπό γενικήν αναισθησίαν και πάλιν γίνεται ανοικτή ανάταξις του κατάγματος και εσωτερική οστεοσύνθεσις με δύο βίδες.

6. Ακινητοποιήσεις εντός γυψίνου επιδέσμου.
7. Τοποθέτησις του σκέλους σε ανάρροπον θέσιν.
8. Σταδιακή έγερση εκ της κλίνης και την 16.9.87 εξήλθε του Νοσοκομείου με την βοήθειαν βακτηριών μασχάλης άνευ φορτίσεως του τραυματισθέντος σκέλους. 5
9. Έκτοτε προσήρχετο ως εξωτερικός ασθενής στα εξωτερικά ιατρεία. 10
10. Την 15.10.87 αφαιρέθηκε ο γύψος και επακολούθησε φυσιοθεραπεία στο Φυσιοθεραπευτικόν Τμήμα του Γ.Ν.Α.

Παρούσα Κατάστασις: 15

Ο Ασθενής παραπονείται:

1. Δια πόνον στο αριστερό γόνατο. 20
2. Δια ατροφίαν του αριστερού τετρακεφάλου μυός.
3. Μερική αστάθεια κατά την βάδισιν του γόνατος.
4. Η κάμψις του γόνατος υστερεί κατά 10° περίπου. 25
5. Οίδημα του αριστερού γόνατος.

Αντικειμενική Εξέτασις: 30

Κατά την εξέτασιν διαπιστώθησαν τα κάτωθι:

1. Ατροφία του αριστερού τετρακεφάλου μυός κατά 3 εκ. περίπου εν συγκρίσει με τον δεξιόν. 35
2. Ψηλαφητή η κεφαλή των βίδων στην έξω επιφάνειαν της κνήμης.
3. Ελαφρά αστάθεια του γόνατος κατά τον προσθεπίσθιον άξονα. 40
4. Η κάμψις του γόνατος υστερεί κατά 10° περίπου.
5. Ελαφρόν οίδημα του γόνατος.

6. Διαπιστώνεται πάχυνση των περιαρθρικών επιφανειών του γόνατος.

ΓΝΩΜΗ:

5

Ο κ. Ανδρέας Πέτρου, ετών 31, κάτοικος Παλλουριωτίσσης υπέστη ένα σοβαρόν και λίαν επώδυνον τραυματισμόν στο αριστερό κάτω άκρον με αποτέλεσμα να παρουσιάζει την ανωτέρω συμπτωματολογία, ένεκα της οποίας ο ασθενής δυσκολεύεται σε παρατεταμένην ορθοστασίαν και βάδισιν, στο ανέβασμα και κατέβασμα σκαλών. Υγρός και ψυχρός καιρός θα επιτείνουν τα συμπτώματα του ασθενούς.

10

Δεδομένου ότι το κάταγμα είναι ενδοαρθρικών η εμφάνις μετατραυματικής αρθρίτιδος στο γόνατο είναι πολύ πιθανή.

15

Ο ασθενής παρέμεινε με αναρρωτικήν άδειαν έως τις 31.8.88.”

20 Τεκμήριο 8:

“Παρούσα κατάσταση: Ο ασθενής παραπονείται:

25

1) Δια πόνον στο αρ. γόνατον.

2) Δια κριγμόν του αρ. γόνατος.

3) Αστάθειαν του αρ. γόνατος.

30

4) Η κάμψις του αρ. γόνατος υστερεί κατά 10° περίπου.

5) Οίδημα του αρ. γόνατος.

35

Αντικειμενική εξέτασις: Κατά την εξέτασιν διαπιστώθησαν τα κάτωθι:

1) Ατροφία του αρ. τετρακεφάλου μυός κατά 3 εκ. περίπου.

40

2) Ψηλαφητή η κεφαλή των βίδων στην έξω επιφάνειαν της κνήμης.

3) Αστάθεια του γόνατος, κατά τον προσθιοπίσθιον άξονα.

4) Η κάμψις του γόνατος υστερεί κατά 10° περίπου.

- 5) Ελαφρόν οίδημα του γόνατος.
- 6) Πάχυνσις των περιαρθρικών επιφανειών του γόνατος.
- 7) Ο γενόμενος προφάτως ακτινολογικός έλεγχος, 27.12.90, έδειξε την ύπαρξιν οστεοαρθρίτιδος του αρ. γόνατος. 5

Γνώμη: Ο κ. Ανδρέας Πέτρου, ετών 34, υπέστη έναν σοβαρό και λίαν επώδυνον τραυματισμόν, στο αρ. κάτω άκρον, με αποτέλεσμα να παρουσιάζει την ανωτέρω συμπτωματολογία. Παρατεταμένη ορθοστασία, βάδισις, ανέβασμα κατέβασμα σκαλών, υγρός και ψυχρός καιρός θα δυσκολεύουν και θα επιτείνουν τα προβλήματα στον ασθενή. 10

Τα ανωτέρω συμπτώματα είναι μόνιμα, και η μόνη πρόβλεψις που μπορεί να γίνει είναι ότι θα χειροτερεύουν με την πάροδον του χρόνου. Ο ασθενής παρέμεινε με αναρρωτική άδεια εως την 31.8.1988. 15

Το παρόν πιστοποιητικόν το οποίον φέρει την σφραγίδα του ημετέρου Ιδρύματος εξεδόθη υπ' εμού την 8ην μηνός Ιανουαρίου 1990." 20

Είναι επίσης η διαπίστωση του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι η βασική διαφορά στη μαρτυρία των διαδίκων ήταν (α) στις απολαβές του ενάγοντα κατά το χρόνο του ατυχήματος και (β) στο κατά πόσο στο γόνατο του εφεσίβλητου έχει αναπτυχθεί και οστεοαρθρίτιδα. Όσον αφορά τις υπόλοιπες κακώσεις στο πόδι του εφεσίβλητου, το πρωτόδικο Δικαστήριο ανέφερε ότι όλοι οι μάρτυρες συμφωνούν. Για τα αμφισβητούμενα σημεία το πρωτόδικο Δικαστήριο δέχτηκε τη μαρτυρία του ενάγοντα και κατάληξε στο εύρημα ότι άρχισε να εκδηλώνεται οστεοαρθρίτιδα στο γόνατο του ενάγοντα. 25

Εξετάσαμε με πολλή προσοχή τους πολλούς λόγους της έφεσης που σχετίζονται με εισηγήσεις για παραγνώριση μαρτυρίας, για λανθασμένα ευρήματα λόγω σοβαρών αντιφάσεων ή που είναι σε αντίθεση με τη δοθείσα μαρτυρία, ή που σχετίζονται με αναξιοπιστία μαρτύρων όσον αφορά την ιατρική μαρτυρία και την ιατρική κατάσταση του Εφεσίβλητου και είναι η θέση μας ότι οι λόγοι αυτοί δεν ευσταθούν. Το πρωτόδικο Δικαστήριο αναφέρθηκε στη μαρτυρία που είχε ενώπιόν του, την ανάλυση και την αξιολόγησε με πολλή επιμέλεια και προσοχή και προέβη 30 35 40

στα ευρήματά του. Εκτός από τα ευρήματα που θα σχολιάσουμε πιο κάτω, δεν έχουμε πεισθεί ότι δικαιολογούμαστε να επέμβουμε και να ανατρέψουμε τα άλλα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου. Ιδιαίτερα τονίζουμε πως τα ευρήματα που αφορούν τη φύση και έκταση των τραυμάτων που υπέστη ο εφεσίβλητος, είναι ορθά με βάση τη μαρτυρία που έγινε αποδεκτή.

Θα ασχοληθούμε τώρα με εκείνους τους λόγους της έφεσης και της αντέφεσης που κατά την άποψή μας χρήζουν ιδιαίτερης εξέτασης και σχολιασμού. Και πρώτα θα ασχοληθούμε με τον λόγο 15 της έφεσης που αφορά την εισήγηση ότι ο εφεσίβλητος απέτυχε να αποδείξει τα εισοδήματά του και ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν έκαμε κανονικό υπολογισμό του καθαρού εισοδήματός του, και σαν αποτέλεσμα κατάληξε σε υψηλό ποσό και δεν έλαβε υπόψη του το φόρο εισοδήματος και άλλους φόρους στους οποίους υπόκειτο ο εφεσίβλητος.

Εξετάζοντας τη μαρτυρία που προσκομίστηκε ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου, δεν βρίσκουμε ότι ο εφεσίβλητος δεν απέδειξε τα εισοδήματά του και έτσι δεν δικαιολογούμαστε να επέμβουμε. Το πρωτόδικο Δικαστήριο με βάση τη μαρτυρία που απεδέχθη, μπορούσε να καταλήξει ότι το εισόδημα του εφεσίβλητου ήταν £800.- το μήνα. Όμως ο υπολογισμός που έκαμε του καθαρού εισοδήματος είναι λανθασμένος. Ο εφεσίβλητος είχε καθήκο να αποδείξει την πραγματική ζημιά που υπέστη, αφαιρουμένων των φορολογικών του επιβαρύνσεων και δεν το έπραξε. Το Δικαστήριο, όμως, έπρεπε να προβεί το ίδιο σε ένα υπολογισμό, όχι κατ' ανάγκη ακριβή, με βάση τους σχετικούς νόμους που αφορούν την πληρωμή φόρου εισοδήματος, έκτακτης εισφοράς, έκτακτης εισφοράς για την άμυνα και κοινωνικών ασφαλίσεων και να καταλήξει στο καθαρό ποσό των εισοδημάτων του. Το ποσό των £100.- μηνιαίως που αφείρεσε, σίγουρα είναι ανεπαρκές. Λαμβάνοντας υπόψη τις πρόνοιες των σχετικών νόμων και το γεγονός ότι ο εφεσίβλητος δεν ήταν νυμφευμένος, κρίνουμε ότι το ποσό των £300.- μηνιαίως είναι επαρκές ποσό για να καλύψει τις φορολογικές του υποχρεώσεις και έτσι καταλήγουμε ότι το καθαρό μηνιαίο εισόδημά του ήταν £500.-μηνιαίως. Το ποσό αυτό είναι η πραγματική μηνιαία απώλεια του εισοδήματός του. (Βλ. *British Transport Commission v. Gourley* [1955] 3 All E.R. 796, Kemp and Kemp, Vol. 1, para. 9-028, p. 149).

Καταλήγοντας στο πιο πάνω ποσό, λάβαμε υπόψη μας ότι τα φιλοδωρήματα του εφεσίβλητου, που αποτελούν ένα σεβαστό ποσό

τῶν μηνιαίων απολαβῶν του, εἶναι εισόδημα που φορολογεῖται. (Βλ. *Calvert v. Wainwright* [1947] 1 K.B. 526). Για να καταλήξουμε στο πῶς πάνω ποσό, δεν λάβαμε υπόψη μας τις απολαβές του εφεσίβλητου στα πλοία, γιατί ἡ εργασία αὐτῆ του εφεσίβλητου ἦταν ἐποχιακῆ και διαρκούσε μικρά χρονικά διαστήματα. Ἐπίσης δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε ὅτι ἡ καριέρα του ἦταν αὐτῆ του ναυτικού-μπάρμαν, ὅπως γίνεται εἰσήγηση στο λόγο (Γ) τῆς ἀντέφησης. Ὁ εφεσίβλητος ἦταν ἀπλᾶ ἓνας τραπεζοκόμος, χωρὶς σαφεῖς στόχους για κάποιο μόνιμο εἶδος εργασίας ὑπὸ μορφή καριέρας.

5

10

Ἐχοντας καταλήξει στα πῶς πάνω συμπεράσματα, ἀπορρίπτουμε και τους λόγους 10, 13, 14, 16 και 18 τῆς ἐφέσης με τους οποίους γίνεται εἰσήγηση πῶς το εισόδημα του εφεσίβλητου δεν ἦταν σταθερό, ὑπὸ τὴν ἐννοια του ὅτι το πρωτόδικο Δικαστήριο δὲν εἶχε ἐνώπιόν του τέτοια μαρτυρία που να καταλήξει στο μηνιαῖο εισόδημα ἢ ὅτι ἐπρεπε να διαπιστωθεῖ ἀδυναμία να υπολογισθεῖ ἡ ἀποζημίωση του εφεσίβλητου με βάση το σύστημα πολλαπλασιαστικῆς και πολλαπλασιαστέου ἢ ὅτι ὑπῆρχαν ἀντιφάσεις στη μαρτυρία του εφεσίβλητου και ἀσάφεια που να καθίσταται παρακινδυνεμένο να δοθοῦν στον ἐνάγοντα ἀποζημιώσεις με τὴ μέθοδο που του ἀποδόθηκαν.

15

20

Ἐνόψει τῆς πῶς πάνω κατάληξης, ὁ λόγος 19 τῆς ἐφέσης για το παράλογο του συνολικοῦ ποσοῦ τῆς ἀποζημίωσης στερεῖται πλέον ἀντικειμένου, δεδομένου ὅτι το συνολικό ποσό τῆς ἀποζημίωσης μοιραῖως θα μειωθεῖ.

25

Τέλος ἀπορρίπτεται και ὁ λόγος (Β) τῆς ἀντέφησης για μεγαλύτερο ποσό χαμένων ἀπολαβῶν.

30

Ὁ λόγος 17 τῆς ἐφέσης ἀφορᾶ το καθήκο του εφεσίβλητου για μείωση τῆς ζημιάς. Το πρωτόδικο Δικαστήριο κατάληξε στο εὔρημα ὅτι ὁ ἐνάγων υπέστη τα τραύματα που προαναφέρθηκαν. Λάβαμε υπόψη μας τα ἐπιχειρήματα του δικηγόρου του εφεσεῖοντα για το θέμα αὐτό, ἀλλὰ δεν συμφωνοῦμε ὅτι το πρωτόδικο Δικαστήριο ἔσφαλε στα εὐρήματά του. Ὅμως ὁ εφεσίβλητος δεν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εἶχε καθήκο να μειώσει τὴ ζημιά του. Κρίνουμε πῶς ἦταν εὐλόγο γι' αὐτόν, λαμβάνοντας υπόψη τὴν ἔκταση των τραυμάτων που υπέστη και τις συνέπειές τους, να ἀλλάξει ἐπάγγελμά γιατὶ ὄντως ἀν συνέχιζε τὴν ἴδια εργασία, θα ἦταν πολὺ ἐπώδυνο γι' αὐτόν και θα ἦταν ὑπόχρεωμένος να ξεκουράζεται συνεχῶς. Ἐξᾶλλου με τα προβλήματα που ἀντιμετωπίζει δεν θα μπορούσε να ἐργοδοθεῖ σαν γκαρσόνι. Τούτο δεν σημαίνει ὅτι δεν θα μπορούσε να κά-

35

40

5 νει άλλη εργασία όταν έληξε η αναρρωτική του άδεια και το πρωτόδικο Δικαστήριο ορθά έκρινε ότι θα μπορούσε να κάνει εργασία καθιστική ή μερικώς καθιστική, όπως για παράδειγμα υπάλληλος υποδοχής σε ξενοδοχείο, γραφείο ταξί κλπ, και ότι ο εφεσίβλητος δεν έκανε όλες τις λογικές προσπάθειες για εξεύρεση τέτοιου είδους εργασίας. Ακολουθώς ορθά προέβη στο εύρημα ότι ο εφεσίβλητος από 1.9.87 - 31.12.88 δεν μπορούσε να εργαστεί καθόλου και έχασε όλες τις απολαβές του, ενώ από 1.1.89 μέχρι την ημέρα της απόφασης θα μπορούσε να έχει εισόδημα £300.- μηνιαίως και συνεπώς είχε καθήκο να μειώσει τη ζημιά του κατά £300, ποσό το οποίο θα έπρεπε να αφαιρεθεί από το ποσό των καθαρών μηνιαίων απολαβών του.

15 Είναι εισήγηση του δικηγόρου του εφεσείοντα ότι το ποσό αυτό θα έπρεπε να ήταν £400.- και όχι £300.-, γιατί υπήρχε ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου τέτοια μαρτυρία που να δικαιολογεί το ποσό αυτό, η οποία δεν αμφισβητήθηκε και το πρωτόδικο Δικαστήριο την παραγνώρισε.

20 Είναι γεγονός ότι υπάρχει αυτή η μαρτυρία ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου, όμως το Δικαστήριο προτίμησε τη μαρτυρία που αφορούσε το ποσό των £300.-. Ένα τέτοιο εύρημα δεν είναι παράλογο και δεν δικαιολογούμαστε να επέμβουμε.

25 Ένας άλλος λόγος που θίγεται με το λόγο Δ της αντέφεσης είναι ότι ο πολλαπλασιαστής των 8 ετών είναι χαμηλός. Λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία του εφεσίβλητου και τη νομολογία, βρίσκουμε ότι ο λόγος αυτός της αντέφεσης δεν ευσταθεί, γιατί δεν δικαιολογούμαστε να ανατρέψουμε το εύρημα αυτό του
30 πρωτόδικου Δικαστηρίου σαν παράλογο, παρόλο που ο πολλαπλασιαστής θα μπορούσε να ήταν κατά τι υψηλότερος.

35 Τέλος, όσον αφορά το λόγο 9 της έφεσης πως το ποσό των £9.000.- γενικές αποζημιώσεις είναι υπερβολικό, έχουμε την άποψη, λαμβάνοντας υπόψη την έκταση των τραυμάτων που υπέστη ο Εφεσίβλητος, τις συνέπειές τους και τη νομολογία, πως το εύρημα του πρωτόδικου Δικαστηρίου δεν είναι λανθασμένο. Ο λόγος (Ε) της αντέφεσης ότι το ποσό των £9.000.- είναι χαμηλό, αποσύρθηκε.

40 Με την τελευταία διαπίστωσή μας καλύψαμε όλους τους λόγους της έφεσης και της αντέφεσης, παρ' όλο που δεν τους εξειδικεύσαμε.

Για τους πίο πάνω λόγους, η έφεση και η αντέφεση επιτυγχάνουν μερικώς. Ο εφεσείων σαν ο αποκλειστικός υπεύθυνος για το δυστύχημα, φέρει ακεραία την ευθύνη. Οι γενικές αποζημιώσεις που επιδικάστηκαν στον εφεσίβλητο παραμένουν ως έχουν. Οι ειδικές αποζημιώσεις για απώλεια απολαβών μειώνονται στο ποσό των £19.600 και οι γενικές αποζημιώσεις για μελλοντικές απολαβές για οκτώ χρόνια μειώνονται στο ποσό των £19.200. Κατά συνέπεια, η πρωτόδικη απόφαση υπέρ του εφεσίβλητου τροποποιείται ως ανωτέρω και έχει ως ακολούθως:

			5
			10
(α)	Γενικές αποζημιώσεις για πόνο, ταλαιπωρία και απώλεια απολαύσεων της ζωής	£9.000	
(β)	Ειδικές αποζημιώσεις για πλήρεις απολαβές από 1.9.87 ως 31.12.88, 16 μήνες επί £500	£8.000	15
(γ)	Ειδικές αποζημιώσεις για απολαβές από 1.1.89 ως 24.2.92 (δηλ. την καταχώρηση τροποποιημένης Έκθεσης Απαιτήσης) 38 μήνες επί £200	£7.600	20
(δ)	Ειδικές αποζημιώσεις για απολαβές από 1.3.92 ως 25.11.93 (ημέρα απόφασης) λέγε, 20 μήνες επί £200	£4.000	
(ε)	Γενικές αποζημιώσεις για μελλοντικές απολαβές για 8 χρόνια (9 μήνες) επί £200 το μήνα	£19.200	25
(στ)	Ειδικές αποζημιώσεις για μεταφορικά και φάρμακα	£335	
	Σύνολο	<u>£48.135</u>	30

Επί συνολικού ποσού των £48.135, ο τόκος 6% που εγκρίθηκε από το πρωτόδικο Δικαστήριο, κατανέμεται κατά συνέπεια ως ακολούθως:

(α)	Επί £9.000 από 10.10.88-25.11.93 που εκδόθηκε η απόφαση.	35
(β)	Επί £19.600 ειδικές αποζημιώσεις από 10.10.88-25.11.93, αλλά για μισό (1/2) των τόκων που αναλογούν γι' αυτή την περίοδο.	40
(γ)	Επί £48.135 από 25.11.93 μέχρι εξοφλήσεως.	

Η πρωτόδικη απόφαση υπέρ του Εφεσίβλητου να τροποποιηθεί ανάλογα.

Ενόψει της μερικής επιτυχίας της έφεσης και της αντέφεσης, έκαστος των διαδίκων να υποστεί τα δικά του έξοδα.

5

Έφεση και αντέφεση έγιναν μερικώς αποδεκτές, με διαταγή έκαστος των διαδίκων να καταβάλει τα έξοδά του και η πρωτόδικη απόφαση να τροποποιηθεί ανάλογα.